

MLADA ŠPANSKOAMERIŠKA POEZIJA

Roberto Fernández Retamar

Blagor normalnim

Blagor normalnim, tem čudnim bitjem.
Njim, ki niso imeli nore matere, očeta pijanca,
sina delikventa,
hiše na nikogaršnji zemlji, neznane bolezni,
njim, ki jih ni opekla žgoča ljubezen,
njim, ki so živeli sedemnajst obrazov smehljava
in še malo več.
Njim, polnih čevljev, arhangelov s klobuki,
zadovoljnežem, debeluhom, lepotcem,
gizdalinom in privržencem, njim, radovoljnežem,
izvolite,
njim, ki delajo dobičke, njim, ki so ljubljeni
do kosti,
flavtistom, ki jim sledijo podgane,
trgovcem in njihovim kupcem,
gospodom s prikrito človečnostjo,
moškimi, oblečenimi v grom, in ženskam,
oblečenimi v bliske,
nežnim, pametnim, finim,
pitnim.
Blagor pticam, govnu, kamnom.
Naj gredo mimo tisti, ki ustvarjajo svetove
in sanje,
iluzije, simfonije, besede, ki nas
opijanjajo
in nas ustvarjajo, bolj nori od njihovih
mater, bolj pijani od njihovih očetov
in bolj pokvarjeni od njihovih sinov
in bolj ožgani od ljubezni.
Naj jim rezervirajo prostor v peklu
in nič drugega.

Poezija, usmiljena

Kaj dela poezija, usmiljena.
Pohlevna, ki se rodi nepričakovano,
Torzo včerajšnjega dne, ko divji
Hrup napolni zrak in ni mesta
V njenem čistem kraljestvu, ki ga ne bi
Napolnjevalo umiranje?
Ah, ta, ki se vdano prepušča
Tožbam in hvalnicam,
Ki jih razglaša, ona sama, kako se lahko
izogne, da ga njen dih ne pretrese
(Kot zrak krošnje dreves)?
Poezija je ženska, a
Njeno telo ni telo neveste, je telo matere,
Ne vidimo njenih ustnic, vidimo njeno naročje,
Gole in velike roke. Ponoči skrbi
Za krute zvezde,
Ona plodi, žalostna, ona se trudi
Odeti se v ustnice in v njeni postelji,
Ki je bolj iz grenkobe kot iz užitkov, se sen
Ne loči od krute budnosti.
Nič drugega ne zna kot peti, biti
Noro naklonjena stvarim,
Da bi ostale ob njej
– Otroci, ki odraščajo in neke noči odhajajo, odhajajo
Proti tlaki oblasti –.
In sledi jim zvesta poezija,
Usmiljena, krotka, obnavlja
Njihove poteze, njihov način, kako biti
Zanesljiv v tistem jutru.
Tistega dne.

Pismo

Danes je prišlo pismo od prijatelja, ki se je vrnil
V mogočno mesto Santiago.
Poslovala sva se nekega naporenega poletnega dne.
Videl sem ga, kako lahkotno in mladostno
Je skočil v avto.
Med temnimi kovčki se mi je smehljala njegova nemirna roka.
In avto, natrpan s poročno kramo,
Je zakril neki avtobus, potem še drug, dokler ni postal
Vse manjši, odsoten.
Tole decembrsko jutro me je presenetilo pismo.
Nekdo
Ga je prinesel, skritega med svojimi oblačili.
Ah, besede so poskakovale, poteze, ki sem jih
Tolikokrat videl, so se zadržale na smešnih
Malenkostih dneva, skrčile so se
Z deško zlobo okoli priimka,
Ob nesrečnem obrazu.
Zdaj,
Nenadoma,
So se razporedile kot ozek raztegljiv trak,
Po zgubanem listu so se vneto premikale
Od ene novice do druge, govoreč mi
O bližini svobodne dežele, o ognju,
Ki ponoči zasenči zvezde,
O bližnji bitki, pravkar prekinjeni,
O spremembah v hiši v nevarnosti,
O mestu, o deželi
(Čudovita imena, pozabljena v neki pusti knjigi).
In so se poslavljal: Kmalu te bom spet objel,
Ko bomo svobodni.
Začel sem hoditi gor in dol.
V ušesih je brnel vihrav pogovor,
Soj oči z majhnim snom
In nasilno lučjo upanja,
Ki so jo komaj zadrževale drhteče
Besede v mojem žepu.

Testament

Če sem pošten, ti moji čevlji
In tale moja srajca in tele hlače,
Tukaj, in celo tale robec,
Ki je čisto vsakdanji, kdo bi jih lahko
Tako uporabljal kot jaz? Poznam jih,
Kot da so deli mojega telesa.

O svojih knjigah, kaj naj rečem?
Kako je v njih vse podčrtano in zaznamovano
Na robih, s citati in verzi,
Mislim, da jih samo jaz lahko berem,
Kot tisti, ki na starem zemljevidu
Zasleduje neko deželo.
Zato zdajle,
Z uporabo vse svoje sposobnosti,
Duhovne in telesne, in ob velikem
Tveganju, s katerim se soočam, sklenem,
Da se bom odpovedal svojim
Pristojnostim, vsem, brez izjeme, eni za drugi,
Samemu sebi, za vraga. Tako
Da, ko se bom vrnil, da bi bil
Spet miren,
Spet uporabljal te čevlje,
Si navlekel te iste hlače
In bral knjige, ki jih imam rad.

Nobena beseda te ne izrazi

Drget, močnejši od drgeta te kupole,
 Družčina, zvestejša od samote,
 Pogovor, zgovornejši od tišine,
 Resničnost, bolj običajna od sanj,
 Resnica tega dneva in te noči,
 Pesen, ki se ne konča, nebo, okrašeno z zastavami,
 Smisel biti tu:
 Dobro veš, da nobena beseda ne izrazi tebe,
 Revolucija.

Roberto Fernández Retamar se je rodil leta 1930 v Habani, kjer živi in izdaja znamenito kubansko literarno revijo *Casa de las Americas*. Poučuje na havanski univerzi. Poleg poezije piše tudi eseje.

Že njegova prva pesniška dela so zbudila precejšnjo pozornost španskoameriškega literarnega občestva. Retmar ne skriva svojega navdušenja za poezijo velikih španskoameriških poetov: Valleja, Nerude in nekaterih španskih pesnikov, pri katerih se je zgledoval. Vsi ti so sanjali o nekem novem pravičnejšem svetu. Upali so, da ta nastaja nekje na Vzhodu, morda v Sovjetski zvezi.

Retamaru pomeni poezija sredstvo za razkrivanje pesnikove osebne eksistence, pa tudi politične stvarnosti, ki jo pesnik mora živeti. Tako pesnikovo orientacijo kaže zlasti pesniška zbirka *Vrnitev k staremu upanju* (1959). Pesnik, odprt za lepoto pokrajine in osebne stiske, se vse bolj posveča osvobodilnim in revolucionarnim težnjam svoje Kube. Zapisal je: »Verjamem v poezijo tveganja in resnice, ki nujno izhaja iz določenega položaja, ne pa iz modelov ali obrazcev. Verjamem v vročično vrtoglavo zapletenost človeškega bitja in življenja. Zato je poezija lahka, morda celo mora biti, politična in intimna, upajoča in trpka, vesela in boleča. Če mislim tako, zaradi teh velikih izkušenj, ki se nas dotikajo in imamo srečo, da jih živimo, kakšna naj bo potem naša poezija, če smo pošteni? In če nismo, nam Bog pomagaj!« Takšna pesnikova orientacija je razvidna iz njegovih najbolj znanih zbirk: *Z istimi rokami* (1962), *Stara zgodovina* (1965), *Združena poezija* (1965), *Živa sreča* (1967), *Nekaj podobnega predzgodovinski pošasti* (1970) in *Vzporedni zvezki* (1973).